

VRAGENLIJST VOOR KANDIDAAT-COMMISSARIS**Olivér VÁRHELYI****Gezondheid en Dierenwelzijn****1. Algemene bekwaamheid, inzet voor Europa en onafhankelijkheid**

Welke aspecten van uw kwalificaties en ervaring maken u met name geschikt voor het vervullen van het ambt van commissaris en voor het bevorderen van het Europees algemeen belang, vooral op het gebied waarop u bevoegd zou zijn? Hoe denkt u bij te dragen aan de uitvoering van de politieke richtsnoeren van de Commissie? Hoe zult u ervoor zorgen dat gendermainstreaming wordt toegepast en een genderperspectief wordt geïntegreerd in alle beleidsterreinen van uw portefeuille? Hoe gaat u uitvoering geven aan de mainstreaming van jeugdbelangen?

Hoe kunt u uw onafhankelijkheid aantonen? Kunt u garanderen dat uw vroegere, huidige of toekomstige activiteiten geen twijfel doen ontstaan over uw functioneren als commissaris?

Welke aspecten van uw kwalificaties en ervaring maken u met name geschikt voor het vervullen van het ambt van commissaris en voor het bevorderen van het Europees algemeen belang, vooral op het gebied waarop u bevoegd zou zijn?

Ik heb mijn hele loopbaan gewijd aan de versterking van de Europese Unie – door te werken aan het verdiepen van haar interne integratie, maar ook aan het bevorderen van de betrekkingen met de directe buurlanden van de EU en het ondersteunen van kandidaat-lidstaten/potentiële kandidaat-lidstaten op hun weg naar de EU.

Voordat ik in 2019 lid werd van de Europese Commissie als commissaris voor Nabuurschap en Uitbreiding, was ik al mijn hele loopbaan als ambtenaar bezig geweest met het bevorderen van de Europese integratie. In die periode heb ik een diepgaand inzicht en grondige kennis verworven van de besluitvormingsprocessen van de EU en de verschillende sectorale beleidsterreinen van de EU, waaronder het gezondheidsbeleid en de regels inzake dierenwelzijn.

Als eenheidshoofd binnen de Europese Commissie ik heb aantoonbaar het algemene belang van de Europese Unie bevorderd bij de instelling van het Europese eenheidsoctrooi in het kader van het tweede geval van nauwere samenwerking in de EU. In die periode was ik verantwoordelijk voor de ontwikkeling en bescherming van de intellectuele-eigendomsrechten in verschillende sectoren, waaronder de farmaceutische sector, met het oog op het versterken van de concurrentiepositie van de EU en het waarborgen van een gelijk speelveld tegenover onze internationale partners.

Mijn loopbaan bij de Hongaarse overheid – of dat nu was als hoofd van de juridische dienst bij de Hongaarse EU-missie of als plaatsvervangend permanent vertegenwoordiger bij de permanente vertegenwoordiging van Hongarije bij de EU – heeft me tal van kansen geboden om te werken aan politiek, economisch en financieel gevoelige dossiers in verband met gezondheid en de levensmiddelensector, onder meer de algemene geneesmiddelenwetgeving en de herziening daarvan in 2003, de verordening medische hulpmiddelen, de tabaksproductenrichtlijn of de richtlijn betreffende de mogelijkheid voor de lidstaten om de teelt van ggo's op hun grondgebied te beperken of te verbieden ("ggo-richtlijn").

Nadat ik in 2019 lid was geworden van de Europese Commissie, had ik de eer de EU te dienen als Europees commissaris voor Nabuurschap en Uitbreiding. In die periode heb ik actief werk gemaakt van de reactie van de EU op de vele onvoorziene uitdagingen die het geopolitieke landschap in Europa en in de wereld opnieuw hebben gevormd. Een belangrijk deel van mijn werk was het ondersteunen van de Westelijke Balkan en de buurlanden van de EU in de nasleep van de COVID-19-pandemie. Daartoe hebben we de bestaande bijstand snel een nieuwe bestemming gegeven om in de meest dringende behoeften te voorzien, onder meer via de levering van vaccins, geneesmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen. We hebben ook meer nadruk gelegd op de ontwikkeling

van veerkrachtigere gezondheidsstelsels en de aanpassing van de desbetreffende wetgeving aan de EU-regels. In alle regio's die onder mijn portefeuille vielen, hebben we in totaal op deze kritieke momenten meer dan 8,1 miljard euro gemobiliseerd.

Zo heeft de Europese Commissie bijvoorbeeld wat Oekraïne betreft in februari 2022 een subsidie van 120 miljoen euro verstrekt als begrotingssteun om de regering te helpen de civiele crisisparaatheid en -beheersing op centraal en lokaal niveau te versterken. Hierdoor kon de verlening van basisdiensten, waaronder medische bijstand aan de meest kwetsbare burgers, doorgaan. Bovendien heeft de Commissie 12 miljoen euro verstrekt ter ondersteuning van daarmee samenhangende acties ter ondersteuning van de ontwikkeling en uitvoering van een hervorming van de kinderopvang en ter verbetering van de toegang van kinderen tot traumasensitieve zorg. We hebben het partnerschap met het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties via het EU4Recovery-programma uitgebreid (35 miljoen euro); dit programma is gericht op de verlening van hoogwaardige openbare diensten, waaronder gezondheidszorg, in de direct betrokken en aangrenzende gemeenschappen. Investerings ter verbetering van het openbare gezondheidszorgstelsel in Oekraïne zijn opgenomen in de faciliteit voor Oekraïne, die Oekraïne de komende jaren zal blijven ondersteunen.

Ik ben er vast van overtuigd dat de EU veel sterker is wanneer haar buurlanden sterker zijn. Daarom heb ik sinds het begin van mijn mandaat als lid van het college actie ondernomen om de sociaaleconomische ontwikkeling van de landen die onder mijn portefeuille vallen, te ondersteunen. Tegen deze achtergrond hebben wij de economische en investeringsplannen voor de Westelijke Balkan, het Oostelijk Nabuurschap en het Zuidelijk Nabuurschap gelanceerd. Ik kan met trots vermelden dat we, uitgaande van de doelstelling van 77 miljard euro aan gemobiliseerde investeringen tegen 2027, aan het einde van mijn ambtstermijn voorlopen op het schema met 54,68 miljard euro, meer dan 70 % van het streefcijfer voor 2027. Dit sluit goed aan op de in de politieke beleidslijnen van de verkozen voorzitter uitgesproken ambitie om van de Commissie 2024-2029 een "Commissie van investeringen" te maken. Bovendien hebben we in deze programma's de gezondheidszorg in alle drie de regio's als een belangrijke sector van ontwikkeling geïntegreerd, waardoor het aandeel van de steun voor acties in verband met gezondheidszorg van 579 miljoen euro in de laatste drie jaar van het vorige meerjarig financieel kader (2018-2020) is gestegen tot meer dan 696 miljoen euro (2021-2023), een toename met 17 %. De financiering omvatte een groot aantal maatregelen, variërend van steun voor de toegang tot centra voor eerstelijnsgezondheidszorg tot de vaccinatie van kwetsbare bevolkingsgroepen in landen als Libanon, of het mogelijk maken van een meer responsief gezondheidszorgstelsel in de Westelijke Balkan, waar het voor het eerst mogelijk was EU-steun te verlenen voor gezondheidszorginfrastructuur op basis- en middelhoog niveau, zoals het nieuwe pediatrie ziekenhuis in Belgrado, een toonaangevende en hoogwaardige faciliteit in de Westelijke Balkan. We hebben ook multidimensionale armoede bestreden in achtergestelde plattelandsgebieden in Egypte, waardoor de productiecapaciteit en de toegang tot geneesmiddelen, waaronder vaccins, en andere gezondheidstechnologieën zijn verbeterd. Daarnaast hebben we de kwaliteit van de gezondheidszorg en de toegang voor vluchtelingen in Turkije ondersteund, waarbij ook onmiddellijk na de aardbeving steun werd verleend voor gezondheids- en onderwijsinfrastructuur.

Hoe denkt u bij te dragen aan de uitvoering van de politieke richtsnoeren van de Commissie?

Ik sta volledig achter de visie die de verkozen voorzitter in de politieke beleidslijnen heeft uiteengezet: een visie voor een sterker Europa dat voor duurzame welvaart en concurrentievermogen zorgt, dat de mensen en onze levenskwaliteit beschermt, de democratie verdedigt en resultaten boekt op het gebied van sociale rechtvaardigheid.

Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik als commissaris voor Gezondheid en Dierenwelzijn alles in het werk te stellen om de Europese gezondheidsunie te voltooien, de veerkracht, veiligheid, kwaliteit en duurzaamheid van de gezondheidsstelsels te bevorderen, de gezondheid van onze burgers tegen gezondheidsbedreigingen te beschermen en preventieve gezondheid en een gezonde levensstijl te bevorderen.

In mijn werk zal ik mij laten leiden door de band tussen mensen, dieren, planten en het milieu in het kader van een "één gezondheid"-benadering.

Ik zal mij erop richten om van de EU een leider in innovatie te maken, die haar burgers innovatieve en betaalbare geneesmiddelen en behandelingen aanbiedt en die onze hoge normen op het gebied van voedselveiligheid en dierenwelzijn handhaaft. Ik zal ervoor zorgen dat de politieke beleidslijnen van de verkozen voorzitter naar behoren worden uitgevoerd op alle gebieden die aan mij zijn toevertrouwd.

De recente ransomware-aanvallen op ziekenhuizen en gezondheidszorgstelsels zijn onaanvaardbaar. Ik zal samenwerken met belanghebbenden op het gebied van digitale gezondheid om in kaart te brengen hoe

cyberdreigingen kunnen worden opgespoord, voorkomen en aangepakt. Samen met de uitvoerend vicevoorzitter voor Technologische Soevereiniteit, Veiligheid en Democratie zullen we in de eerste honderd dagen van het mandaat een Europees actieplan inzake de cyberbeveiliging van ziekenhuizen en zorgaanbieders opstellen.

Ik ben mij er ten zeerste van bewust dat ons concurrentievermogen moet worden versterkt, voortbouwend op ons unieke sociaaleconomische model. Wij moeten ons concentreren op belangrijke strategische sectoren waar Europa een concurrentievoordeel kan opbouwen, zoals biotechnologie (en werken aan nieuwe Europese biotechwetgeving) en gezondheidsgegevens, onder meer door uitvoering te geven aan de Europese dataruimte voor gezondheid. Ik zal de werken aan de voltooiing van de hervorming van de geneesmiddelenwetgeving door de medewetgevers te ondersteunen bij het bereiken van het juiste evenwicht tussen de broodnodige impuls voor innovatie en de toegankelijkheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van geneesmiddelen waar onze burgers op rekenen. Ik zal de uitvoering van het huidige kader voor medische hulpmiddelen versnellen en nagaan of mogelijk wetswijzigingen nodig zijn.

Met wetgeving inzake kritieke geneesmiddelen zal ik de endemische risico's van tekorten aan kritieke geneesmiddelen en medische hulpmiddelen aanpakken en de afhankelijkheid van derde landen en partijen verminderen. Voortbouwend op de ervaringen met de COVID-19-pandemie zal ik onze gezondheidsbeveiligingsarchitectuur verder versterken en ervoor zorgen dat Europa voorbereid is op toekomstige gezondheidsbedreigingen en goed is toegerust om daarop te reageren.

Zoals mij in de opdrachtbrief van verkozen voorzitter Von der Leyen is toevertrouwd, zal ik onze werkzaamheden op het gebied van preventieve gezondheid opvoeren om te komen tot een alomvattende aanpak van gezondheidsbevordering en ziektepreventie gedurende de hele levensloop. Investeren in doeltreffende preventie kan de juiste instrumenten bieden om dergelijke uitdagingen het hoofd te bieden en de last van niet-overdraagbare ziekten te verminderen door gezond ouder worden te ondersteunen en de druk op de gezondheidszorgstelsels te verlichten.

Als onderdeel van de werkzaamheden op het gebied van preventieve gezondheidszorg en zoals aangekondigd door de verkozen voorzitter, zal ik een herziening van de tabaksproductenrichtlijn voorstellen nadat de lopende evaluatie is afgerond. Het gebruik van nieuwe tabaksproducten moet een belangrijk aandachtspunt zijn bij de herziening van de richtlijn.

Geestelijke gezondheid staat op de agenda van de Commissie, met 20 vlaggenschipinitiatieven in 2023. Ik zal deze initiatieven met de lidstaten en belanghebbenden blijven uitvoeren. Ik zal bijzondere aandacht besteden aan de geestelijke gezondheid van kinderen en jongeren. Samen met de uitvoerend vicevoorzitter voor Technologische Soevereiniteit, Veiligheid en Democratie en andere leden van het college zal ik werken aan een onderzoek naar de gevolgen van sociale media voor het welzijn van kinderen en jongeren.

Ik zal alles in het werk stellen om de grote risico's van resistentie tegen antimicrobiële stoffen aan te pakken, waarbij ik met de "één gezondheid"-benadering zal voortbouwen op onze samenwerking met de lidstaten om de doelstellingen voor 2030 te halen, en deze verder zal ontwikkelen.

Onze normen op het gebied van voedselveiligheid en dierenwelzijn zijn de hoogste ter wereld. Ik zal onze wetgeving geleidelijk verder moderniseren op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij duurzaamheid, ethiek en de economische realiteit in evenwicht worden gebracht en tegelijkertijd het concurrentievermogen van onze landbouwers en de verwachtingen van de burgers worden gerespecteerd. Ik zal met de lidstaten samenwerken om op de interne markt en internationaal een gelijk speelveld tot stand te brengen dat in overeenstemming is met de handelsregels.

Tot slot, maar daarom niet minder belangrijk, zal ik ervoor zorgen dat in mijn beleid niemand aan zijn lot wordt overgelaten en de voorwaarden worden geschapen voor echt inclusieve systemen van gezondheid en dierenwelzijn, die op rechtvaardige wijze voorzien in de behoeften van mens en dier.

Hoe zult u ervoor zorgen dat gendermainstreaming wordt toegepast en een genderperspectief wordt geïntegreerd in alle beleidsterreinen van uw portefeuille?

De gelijkheid tussen vrouwen en mannen is inderdaad een fundamentele waarde van de EU, die in de Verdragen is neergelegd. In overeenstemming met de gendergelijkheidsstrategie en het EU-genderactieplan III heb ik mij in mijn huidige mandaat sterk ingezet voor het versterken van gendergelijkheid en de onafhankelijkheid van vrouwen en meisjes in de nabuurschaps- en uitbreidingsregio's. Daarbij was het doel met name dat in alle financiële steun

uit hoofde van mijn portefeuille – in alle sectoren – een genderperspectief werd geïntegreerd en gendergelijkheid werd ondersteund.

Ik zou de gelegenheid om onder de eerste vrouwelijke voorzitter van de Europese Commissie te blijven werken, met trots aangrijpen om gendermainstreaming en de integratie van een genderperspectief op het gebied van gezondheid en dierenwelzijn te bevorderen.

Bovendien heb ik, zoals ik in mijn eerdere schriftelijke antwoord aan het Europees Parlement in 2019 had toegezegd, ook aanzienlijke inspanningen geleverd en tastbare resultaten bereikt voor de versterking van de gendergelijkheid binnen de Europese Commissie, ook in de diensten die onder mijn verantwoordelijkheid vielen. Zo bedroeg op 1 december 2019 het aandeel vrouwelijke hogere leidinggevendenden in het directoraat-generaal Nabuurschapsbeleid en Uitbreidingsonderhandelingen (DG NEAR) 33 % en was dit in het middenkader 39 % – beide lager dan het gemiddelde van de Europese Commissie. In 2024 is de situatie aanzienlijk verbeterd en is het percentage vrouwelijke hogere leidinggevendenden gestegen tot 56 % en in het middenkader tot 54 %, beide hoger dan het gemiddelde van de Europese Commissie.

Voortbouwend op deze ervaring ben ik van plan gendergelijkheid ook in de toekomst te blijven bevorderen, in overeenstemming met de politieke beleidslijnen voor de Europese Commissie 2024-2029.

Hoe gaat u uitvoering geven aan de mainstreaming van jeugdbelangen?

De afgelopen vijf jaar heb ik ervoor gezorgd dat het ondersteunen van jongeren bij hun projecten een transversaal element wordt in onze betrekkingen met en bijstand aan partnerlanden.

In het kader van het Europees Jaar van de Jeugd 2022 hebben we deelgenomen aan de ontwikkeling en invoering van het allereerste beleidskader voor een strategisch partnerschap met jongeren over de hele wereld, getiteld het jongerenactieplan in het externe optreden van de Europese Unie voor 2022-2027. In dit verband hebben we “The Young Mediterranean Voices” versterkt, die steun bieden aan de samenwerking tussen jongeren aan weerszijden van het Middellandse Zeegebied op het gebied van publieke aangelegenheden en lokale en regionale transformatieve initiatieven; het Erasmus+-programma ter ondersteuning van capaciteitsopbouw op het gebied van jeugdzaken in de Westelijke Balkan en het zuidelijke Middellandse Zeegebied; het EU4Youth programma, dat de deelname en het leiderschap van jongeren in de beleidsvorming in het Oostelijk Partnerschap, met name in Oekraïne, bevordert; en het netwerk van jonge Europese ambassadeurs in de Westelijke Balkan en het Oostelijk Partnerschap en de goodwill-ambassadeurs in het Zuidelijk Nabuurschap.

Als het gaat om gezondheid, geestelijke gezondheid en welzijn van jongeren zijn we overeengekomen de gezondheidsstelsels te versterken (door ongelijkheden aan te pakken en vooruitgang te boeken op de weg naar universele gezondheidszorg) en alomvattende, veilige, inclusieve en kind- en jeugdvriendelijke gezondheidsdiensten in onze partnerlanden te ondersteunen, met inbegrip van geestelijke gezondheidszorg en digitale gezondheidsdiensten. Naast de vele regionale evenementen hebben we tijdens het Jaar van de Jeugd meer dan 150 studenten uit de drie regio's in Brussel ontvangen om het Europees Jaar van de Jeugd te vieren.

Tijdens mijn mandaat is in 2021-2023 meer dan 966 miljoen euro vastgelegd voor activiteiten die verband houden met jongeren, meer dan 60 % meer dan in de drie jaar ervoor (594 miljoen euro voor 2018-2020). Het gaat daarbij onder meer om de verbetering van de onderwijsinfrastructuur in Montenegro, het vergroten van de zeggenschap van Kosovaarse jongeren door middel van een programma “leren door ervaring”, het verbeteren van hoogwaardig onderwijs voor kwetsbare kinderen en jongeren in Jordanië en Libanon, het ondersteunen van groene en op de digitale wereld voorbereide scholen in Tunesië, het ondersteunen van ondernemerschap onder jongeren via het programma Erasmus voor jonge ondernemers of het EU4Youth-mechanisme voor werk en ondernemerschap. We hebben ook werkgelegenheidsprogramma's voor jongeren in Bosnië en Herzegovina ondersteund, en via het programma “EU4Schools” hebben we al 57 onderwijsfaciliteiten voltooid en voor ongeveer 25 000 studenten, kinderen en leerkrachten in Albanië de onderwijsomstandigheden verbeterd na de verwoestende aardbeving in 2019. In Oekraïne ondersteunen we de wederopbouw en het herstel van het onderwijs in het hele land (100 miljoen euro).

Bovendien acht ik het van het grootste belang om bij het uitstippelen van ons beleid actief te zoeken naar en rekening te houden met de standpunten van jongeren, niet alleen in de EU maar ook in de partnerlanden. Mijn deur heeft altijd opengestaan voor de jonge generatie. Tijdens mijn mandaat had ik de kans om tal van groepen jongeren en studenten uit de uitbreidings- en nabuurschapsregio's van de EU te ontmoeten, of het nu ging om een bezoek

aan jongerenlabs, IT-infrastructuurfaciliteiten, scholen, ziekenhuizen enz. of een ontvangst in het Berlaymontgebouw.

Als ik word benoemd, zal ik als commissaris voor Gezondheid en Dierenwelzijn dezelfde aanpak blijven volgen om ervoor te zorgen dat de beslissingen die we nemen duurzaam en toekomstbestendig zijn. Om te beginnen zal ik binnen de eerste honderd dagen de eerste jaarlijkse jongerenbeleidsdialoog houden, in overeenstemming met mijn opdrachtbrief. Ik zal mij ook richten op de impact van sociale media en buitensporige schermtijd op mensen, met bijzondere aandacht voor jongeren en hun welzijn en geestelijke gezondheid, eveneens in overeenstemming met mijn opdrachtbrief. Ik acht het van het grootste belang om de nadruk te leggen op het preventieve deel van het gezondheidsbeleid voor jongeren, als langetermijninvestering in hun toekomst.

Hoe kunt u uw onafhankelijkheid aantonen? Kunt u garanderen dat uw vroegere, huidige of toekomstige activiteiten geen twijfel doen ontstaan over uw functioneren als commissaris?

Ik zal blijven voldoen aan de hoogste ethische normen en de verplichtingen vastgelegd in artikel 17, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), de artikelen 245 en 339 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en de gedragscode voor de leden van de Commissie.

Mijn belangenverklaring is volledig en publiek toegankelijk, en ik zal deze aanpassen bij eventuele wijzigingen. Ook zal ik elke situatie vermijden die twijfel kan doen ontstaan over mijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid en de voorzitter van de Commissie op de hoogte brengen van situaties waarin er een belangenconflict kan spelen.

Als het gaat om aangelegenheden die verband houden met de beleidsvorming en -uitvoering van de EU, zal ik voldoen aan de transparantieplichtingen zoals uiteengezet in de gedragscode met betrekking tot de eis om uitsluitend ontmoetingen te hebben met beroepsorganisaties/belangenvertegenwoordigers of zelfstandige werkzame personen die in het transparantieregister zijn ingeschreven.

Net als de afgelopen vijf jaar zal ik informatie over mijn reiskosten blijven publiceren, aangevuld met informatie over het ermee beoogde doel door middel van foto- en video-opnamen, media-optredens en posts op sociale media.

Om rechtstreekse transparantie en controle door het publiek te bevorderen, zullen al mijn vergaderingen naar behoren worden bekendgemaakt op de officiële agendawebsites van de Europese Commissie. Mijn publieke toespraken en verklaringen zullen op de dag zelf op mijn officiële homepage blijven verschijnen.

Ik zal de hoogste ethische verplichtingen nakomen. Bijvoorbeeld als het gaat om het aanvaarden van geschenken, uitingen van gastvrijheid, onderscheidingen, prijzen en beloningen. Dit is ook van toepassing op externe activiteiten, zowel tijdens de mandaatsperiode als daarna. Ik zal de financiële en andere middelen van de Commissie met de grootst mogelijke zorgvuldigheid gebruiken.

2. Beheer van de portefeuille en samenwerking met het Europees Parlement

Kunt u beloven het Parlement naar behoren te zullen informeren over uw activiteiten en die van uw diensten? In welk opzicht bent u van mening dat u verantwoording verschuldigd bent aan het Parlement?

Welke specifieke toezeggingen bent u bereid te doen met betrekking tot uw betrokkenheid bij en aanwezigheid in het Parlement, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering, transparantie, samenwerking en een doeltreffende follow-up van de standpunten van het Parlement en verzoeken om wetgevingsinitiatieven? Bent u met betrekking tot geplande initiatieven en lopende procedures bereid om het Parlement op gelijke voet met de Raad tijdig van informatie en documenten te voorzien?

Rol en samenwerking met het Europees Parlement en zijn commissies

Net als de afgelopen vijf jaar is het voor mij van het grootste belang om samen te werken met het Europees Parlement. Ik heb de Europese Commissie in totaal tijdens 43 plenaire vergaderingen vertegenwoordigd. Als commissaris voor Nabuurschap en Uitbreiding heb ik deelgenomen aan 31 vergaderingen op commissieniveau. Daarbij ging het bijvoorbeeld om formele dialogen over de financiële instrumenten die onder mijn portefeuille vielen (zeven over het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking en zes over het instrument voor pretoetredingssteun). In dit verband hechte ik er ook aan alle belangrijke voorstellen en verslagen (zoals de vier jaarlijkse uitbreidingspakketten) snel aan het Parlement voor te leggen, reeds op de dag

van de goedkeuring ervan in de bevoegde commissie (de commissie buitenlandse zaken). Ik heb met het Europees Parlement en de relevante commissies in alle stadia van de beleidsvorming en de politieke dialoog samengewerkt.

Vooruitblikkend ben ik van plan een zeer nauwe werkrelatie tot stand te brengen met de leden van het Europees Parlement op het gebied van gezondheid en dierenwelzijn, gebaseerd op wederzijds vertrouwen en een constructieve dialoog. Ik ben ervan overtuigd dat dit van fundamenteel belang is om het vertrouwen van de burgers in ons beleid en onze instellingen, alsmede het toezicht daarop, te waarborgen en desinformatie te helpen bestrijden.

Doeltreffende interinstitutionele samenwerking is van wezenlijk belang voor het functioneren van het institutionele bestel van de EU en voor de efficiëntie en legitimiteit van haar besluitvormingssysteem. Dit is gebaseerd op bepaalde leidende beginselen die ik volledig zal volgen, en ik zal ervoor zorgen dat de diensten onder mijn verantwoordelijkheid dezelfde aanpak volgen. Die beginselen zijn onder meer openheid, wederzijds vertrouwen, efficiëntie en de regelmatige uitwisseling van informatie. De politieke beleidslijnen van verkozen voorzitter Von der Leyen weerspiegelen deze beginselen volledig en benadrukken het voornemen om de bijzondere relatie tussen het Europees Parlement en de Commissie te versterken. Indien ik tot commissaris word benoemd, zal ik dit doel nastreven en daarbij de bepalingen van het Kaderakkoord van 2010 en het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 2016 ten volle in acht nemen.

Overeenkomstig de politieke beleidslijnen zal ik volledig beschikbaar zijn om deel te nemen aan vergaderingen in het Europees Parlement, zoals plenaire debatten, commissievergaderingen, dialoogbesprekingen en bilaterale vergaderingen met leden van het Europees Parlement. Ik zal ervoor zorgen dat het Europees Parlement op de hoogte wordt gebracht van alle belangrijke ontwikkelingen die onder mijn verantwoordelijkheid vallen, en ben mij ten volle bewust van het belang van gelijke behandeling van het Parlement en de Raad wat betreft de toegang tot vergaderingen en de verstrekking van bijdragen of andere informatie.

Transparantie

In de politieke beleidslijnen van verkozen voorzitter Von der Leyen wordt benadrukt dat, willen de burgers meer vertrouwen stellen in de Unie, onze instellingen openheid moeten betrachten en uit het oogpunt van transparantie onberispelijk moeten zijn. Hiervoor is het noodzakelijk dat de burgers kennis hebben van de standpunten die in het wetgevingsproces worden ingenomen, met inbegrip van die van de Commissie. Versterking van de interinstitutionele samenwerking middels het bevorderen van de legitimiteit en de verantwoordingsplicht zal de doelmatigheid en het goede bestuur van de EU een krachtige impuls geven.

Daarom ben ik vastbesloten om de uitgebreide bepalingen over transparantie en informatie-uitwisseling die zijn opgenomen in het Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Commissie en het Interinstitutioneel Akkoord over transparantie en beter wetgeven, volledig uit te voeren. Ik zal er met name in mijn gestructureerde dialogen en andere contacten met de commissies van het Parlement voor zorgen dat deze bepalingen worden nageleefd.

Ik zal ook actief bijdragen aan de inspanningen van de Commissie om de burgers te informeren over haar rol in de institutionele structuur van de EU. Beleidsvoorstellen die onder mijn bevoegdheid vallen, zullen bovendien gebaseerd zijn op een adequate raadpleging van deskundigen en het publiek, in overeenstemming met de beginselen van betere regelgeving.

Follow-up van de standpunten en verzoeken om wetgevingsinitiatieven van het Parlement

Verkozen voorzitter Von der Leyen heeft zich er onmiskenbaar toe verbonden het Parlement een grotere rol te geven bij het initiëren en vormgeven van wetgeving. Binnen het kader van de huidige Verdragsbepalingen heeft zij benadrukt dat haar Commissie resoluties van het Parlement die worden aangenomen met meerderheid van stemmen van de leden waaruit het bestaat, zal laten volgen door een wetgevingshandeling, met volledige inachtneming van de beginselen van evenredigheid, subsidiariteit en beter wetgeven.

Ik onderschrijf deze doelstelling volledig en zal ervoor zorgen dat de Commissie dienovereenkomstig optreedt op de gebieden die onder mijn bevoegdheid vallen. In het kader van de verbintenis tot een dieper partnerschap met het Europees Parlement zal ik nauw met het Parlement samenwerken over resoluties uit hoofde van artikel 225 VWEU. Ik ben ervan overtuigd dat dit de dialoog zal verbeteren, vertrouwen zal kweken en het gevoel zal bevorderen dat wij samen een gemeenschappelijk doel voor ogen hebben.

Ik zal ook zorgen voor een snelle en accurate beantwoording van de vragen van leden van het Europees Parlement aan de Commissie over onderwerpen die onder mijn verantwoordelijkheid vallen. Ik zal voor de plenaire vergadering en de commissies van het Europees Parlement verschijnen wanneer ik word verzocht een antwoord op een vraag of een reactie te geven.

Verstrekking van informatie en documenten

Ik ben mij er ten volle van bewust dat het verstrekken van informatie en documenten een essentieel aspect is van de verdieping van het partnerschap tussen het Europees Parlement en de Commissie. Daarom beloof ik volledig uitvoering te geven aan de desbetreffende bepalingen van het Kaderakkoord tussen de twee instellingen en van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven. In het Verdrag van Lissabon is bepaald dat het Parlement en de Raad een gelijkwaardige positie hebben als medewetgevers. Ik zal erop toezien dat dit beginsel ten volle in acht wordt genomen bij de informatievoorziening op terreinen die onder mijn verantwoordelijkheid vallen.

Vragen van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

3. Hoe gaat u veerkrachtiger zorgstelsels realiseren en daarbij de toegang tot en betaalbaarheid van zorg en medische producten in de EU waarborgen en concurrentievermogen binnen de farmaceutische sector van de EU stimuleren? Ondanks alle inspanningen zijn de toegang tot gezondheidszorg en de beschikbaarheid van geneesmiddelen nog steeds niet overal in de EU gelijk, wat gevolgen heeft voor de levenskwaliteit van patiënten in de EU en hun kans op genezing. Hoe denkt u als commissaris voor Gezondheid mede in samenwerking met de lidstaten deze ongelijkheid op het gebied van gezondheid terug te dringen, tekorten aan geneesmiddelen te bestrijden, personeelstekorten in de zorg aan te pakken en ervoor te zorgen dat alle Europeanen een optimale behandeling krijgen, ongeacht waar in de Unie zij wonen? Bent u van mening dat een herziening van de richtlijn grensoverschrijdende zorg een oplossing is? Kunt u in dit verband reeds iets zeggen over de wet inzake kritieke geneesmiddelen? Hoe gaat deze wet naar uw mening het vermogen om te reageren op gezondheids crises vergroten, de EU minder afhankelijk maken van derde landen bij de invoer van kritieke geneesmiddelen en de bestanddelen ervan, voorzien in kritieke behoeften op het gebied van gezondheidszorg, en tegelijkertijd de toegang en betaalbaarheid van de zorg verbeteren? Hoe denkt u ervoor te zorgen dat de EU onderzoek naar en ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen of behandelingen stimuleert, met name wat betreft zeldzame ziekten, haar concurrentie- en innovatievermogen en strategische autonomie vergroot, en tegelijkertijd waarborgt dat patiënten toegang hebben tot nieuwe geneesmiddelen of behandelingen? Welk verband is er volgens u met de Europese biotechwetgeving? Welke rol speelt EU4Health volgens u in dit verband, met name in het licht van de onlangs voorgestelde bezuinigingen?

De afgelopen jaren heeft een toenemend aantal uitdagingen de veerkracht van de gezondheidszorgstelsels in de EU op de proef gesteld. Hieruit is gebleken dat de gezondheidszorgstelsels beter in staat moeten zijn schokken en structurele veranderingen te voorzien en zich daaraan aan te passen. Door de kwetsbaarheid van de gezondheidsstelsels te verminderen, zullen deze de EU-burgers hoogwaardige gezondheidszorg kunnen blijven bieden en zullen zij de lidstaten ook helpen de duurzaamheid ervan te waarborgen en tegelijkertijd betere gezondheidsresultaten te bereiken. Het gezondheidsbeleid heeft ook een veel sterkere Europese dimensie gekregen. Het Europees Semester en de landspecifieke aanbevelingen, evenals de werkzaamheden van de OESO en het Europees Waarnemingscentrum voor gezondheidszorgstelsels en -beleid ten aanzien van de gezondheidstoestand in de EU, zijn waardevolle hulpmiddelen om deze werkzaamheden te ondersteunen. Als ik tot commissaris word benoemd, ben ik van plan deze werkzaamheden ter versterking van de gezondheidsstelsels binnen de grenzen van de bevoegdheden van de EU voort te zetten.

Aangezien onze gezondheidszorgstelsels afhankelijk zijn van digitale technologie, is cyberbeveiliging ten aanzien van deze stelsels een belangrijk aspect van veerkracht. Een van mijn eerste acties zou er dan ook in bestaan het in de politieke richtsnoeren uiteengezette actieplan inzake de cyberbeveiliging van ziekenhuizen en zorgaanbieders uit te voeren, in nauwe samenwerking met de uitvoerend vicevoorzitter voor Technologische Soevereiniteit, Veiligheid en Democratie.

Toegang tot doeltreffende, hoogwaardige en veilige medische producten is essentieel voor goed functionerende gezondheidszorgstelsels. We hebben een regelgevingskader nodig dat is afgestemd op de snelle technologische veranderingen in de gezondheidszorg. Dat is het doel van de herziening van de EU-wetgeving inzake geneesmiddelen die in april 2023 is voorgesteld. Daarmee zou een modern, vereenvoudigd en ondersteunend regelgevingskader tot stand worden gebracht dat het voor bedrijven aantrekkelijker maakt om te investeren in onderzoek en ontwikkeling op het gebied van innovatieve geneesmiddelen in de EU, met inbegrip van specifieke stimulansen voor geneesmiddelen voor zeldzame ziekten. Ik ben van mening dat deze hervorming een hoeksteen

voor de toekomst is en als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik alles in het werk stellen om de medewetgevers bij het afronden van deze hervorming te ondersteunen.

Zoals het Europees Parlement zelf heeft benadrukt, bereiken in de EU toegelaten innovatieve geneesmiddelen de patiënten niet snel genoeg en zijn ze niet voor iedereen even goed toegankelijk. Patiënten in sommige westelijke en grotere lidstaten hebben toegang tot 90 % van de nieuw goedgekeurde geneesmiddelen, terwijl dit cijfer in sommige lidstaten in Zuid- en Midden-Europa alsmede voor kleinere lidstaten minder dan 20 % kan bedragen. De voorgestelde hervorming bevordert een snellere toegang voor patiënten in alle lidstaten en een snellere markttoegang voor generieke geneesmiddelen en biosimilars. Naast het ondersteunen van de toegang tot geneesmiddelen, en uiteraard afhankelijk van het resultaat van de onderhandelingen over de hervorming van de geneesmiddelenwetgeving, zal ik ook kijken naar verdere niet-wetgevende maatregelen als aanvulling op de hervorming. Ik zou vrijwillige samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten op het gebied van de kosteneffectiviteit en betaalbaarheid van geneesmiddelen blijven ondersteunen.

Een bijzondere uitdaging vormen de tekorten aan gezondheidswerkers, die in alle lidstaten voorkomen en veel delen van de beroepsgroep treffen. Een ongelijke verdeling van gezondheidswerkers is een uitdaging in ten minste de helft van de lidstaten, wat leidt tot de zogeheten “medische woestijnen”. Dit probleem zal alleen maar groter worden met de verwachte toename van de vraag naar gezondheidszorg. Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik ook het werk van de toekomstige uitvoerend vicevoorzitter voor Mensen, Vaardigheden en Paraatheid ondersteunen en ertoe bijdragen dat een samenhangend kader voor het aanpakken van uitdagingen op het gebied van personeel voor de langdurige zorg tot stand komt.

Geneesmiddelentekorten zijn ook al lang een probleem in de EU, met ernstige gevolgen voor de levenskwaliteit van patiënten in heel Europa. In overeenstemming met de resolutie van het Europees Parlement heeft de Commissie het mandaat van het EMA uitgebreid tot het gecoördineerde en op samenwerking gebaseerde beheer van kritieke tekorten op EU-niveau in tijden van crisis. De hervorming van de geneesmiddelenwetgeving bevat ook krachtige regelgevingsmaatregelen die erop zijn gericht tekorten te voorkomen en te beperken en de toeleveringsketens te versterken. Er zijn ook aanvullende niet-wetgevende maatregelen genomen, waarbij de nieuwe alliantie voor kritieke geneesmiddelen een waardevol forum is om inzicht te krijgen in de geboekte vooruitgang.

Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik ernaar streven de in het kader van de hervorming van de geneesmiddelenwetgeving voorgestelde maatregelen aan te vullen met een voorstel voor wetgeving inzake kritieke geneesmiddelen. Die wetgevingshandeling zou een gecoördineerde aanpak bieden om ernstige tekorten aan kritieke geneesmiddelen aan te pakken. Zij zou tot doel hebben de veerkracht van onze toeleveringsketens te versterken en te diversifiëren en de afhankelijkheid van derde landen voor het verkrijgen van kritieke geneesmiddelen en de ingrediënten ervan te verminderen, en tegelijkertijd geneesmiddelen betaalbaar te houden. Ik zou ervoor zorgen dat in de effectbeoordeling van de Commissie alle mogelijke beleidsopties worden onderzocht. De opties die kunnen worden overwogen, zijn onder meer maatregelen op het gebied van aanbesteding om de vraag voorspelbaarder te maken, maatregelen om de Europese productiecapaciteit in stand te houden en te versterken, en de ontwikkeling van strategische partnerschappen om de toeleveringsketens te diversifiëren.

Om ons mondiale concurrentievermogen te verbeteren, moeten we meer doen om innovatie in het hart van onze economie te houden, niet alleen als aanjager van nieuwe medische doorbraken, maar ook om de gezondheidssector van de EU aantrekkelijk te maken voor talent en investeringen van over de hele wereld. Biotechnologie, kunstmatige intelligentie en gegevens uit de Europese ruimte voor gezondheidsgegevens (EHDS) zijn van strategisch belang voor het concurrentievermogen van de EU op lange termijn. Zij kunnen helpen bij de ontwikkeling van nieuwe therapieën, productieprocessen en innovatieve producten, ook voor zeldzame ziekten, door gezondheidsgegevens op veilige wijze beschikbaar te maken voor onderzoek, en tegelijkertijd patiënten in staat te stellen hun gegevens met zorgaanbieders te delen en onnodige tests te vermijden.

Als commissaris zal het een van mijn topprioriteiten zijn om met biotechwetgeving te komen om de biotechnologiesector van de EU als wereldleider te herpositioneren en de sector waar nodig te ondersteunen. Deze wetgeving maakt deel uit van een bredere strategie voor Europese biowetenschappen en heeft tot doel het regelgevingskader van de EU eenvoudiger en innovatiever te maken, innovatoren en investeerders aan te trekken om onderzoek te kunnen verrichten en het gemakkelijker te maken biotechnologieën uit het laboratorium naar de fabriek en op de markt te brengen, in overeenstemming met de in de politieke richtsnoeren genoemde werkzaamheden voor het aanmoedigen van start-ups en scale-ups. Tegelijkertijd moeten we ook de vaardigheden van onze wetenschappers, ondernemers en werknemers op het gebied van onderzoek en ontwikkeling en biotechnologie stimuleren.

De richtlijn grensoverschrijdende gezondheidszorg is een mijlpaal voor de toegang van EU-burgers tot medische behandelingen. Niettemin heeft de uitvoering ervan voortdurende aandacht nodig. De evaluatie van 2022 heeft bevestigd dat de richtlijn waarde toevoegt voor EU-burgers, wat niet wegneemt dat de meeste grensoverschrijdende gezondheidszorg nog steeds doeltreffend wordt beheerd door middel van coördinatie van de sociale zekerheid. Een belangrijk succes van de richtlijn is dat enkele van de belangrijkste elementen ervan (zoals e-gezondheid, de Europese referentienetwerken voor zeldzame ziekten en de evaluatie van gezondheidstechnologie) hebben geleid tot specifieke initiatieven en wetgeving. De volgende evaluatie staat gepland voor 2027 en we zullen zorgvuldig moeten kijken naar de uitvoering in de praktijk en of die kan worden verbeterd.

Het EU4Health-programma heeft in zeer moeilijke omstandigheden een belangrijke bijdrage geleverd aan gezondheidsinitiatieven in de EU. Ik zal nauw met de lidstaten samenwerken om met behulp van het programma te bevorderen dat de toegang tot de gezondheidszorg en gezondheidsresultaten in de hele Unie eerlijker wordt. Als commissaris zou ik gebruik blijven maken van partnerschappen en innovatieve financieringsoplossingen om verbeteringen in gezondheidsstelsels, onderzoekscapaciteiten en digitale gezondheid te blijven stimuleren. Wat de financiële steun en investering door de overheid betreft, moet als eerste prioriteit momenteel wordt gewaarborgd dat gebruik wordt gemaakt van de middelen die beschikbaar zijn via NextGenerationEU en de huidige begroting. Voor de toekomst biedt het volgende meerjarig financieel kader een kans om onze uitgaven gericht, eenvoudiger en doeltreffender te maken.

We moeten onze preventie, onze veerkracht en ons concurrentievermogen blijven versterken door middel van ons gezondheidsbeleid en gerichte investeringen. Europa heeft een sterke, concurrerende en innovatieve farmaceutische sector nodig om de biotechnologische revolutie optimaal te kunnen benutten. In de politieke beleidslijnen wordt duidelijk dat we moeten investeren in innovatie en technologieën die onze economie vorm zullen geven en onze transities zullen stimuleren; dit moet dan ook onze prioriteit zijn.

4. Hebt u concrete plannen voor de bestrijding van AMR op nationaal, EU- en internationaal niveau? Zo ja, zijn deze wat betreft de gezondheid van milieu, mens en dier in overeenstemming met de “één gezondheid”-benadering? Welke aanvullende maatregelen overweegt u met name te nemen op zowel menselijk als op veterinair gebied, naast de reeds voorgestelde maatregelen in het kader van de herziening van de geneesmiddelenwetgeving? Hoe bent u van plan tekorten aan te pakken en de toegang tot antimicrobiële stoffen en diagnostische instrumenten te waarborgen, en tegelijkertijd te zorgen voor verstandig gebruik en beheer ervan? Bent u voornemens de lijst van voor menselijk gebruik gereserveerde antibiotica te actualiseren? Hoe denkt u zowel publiek als privaat onderzoek en innovatie op dit gebied te stimuleren, aangezien onderzoek en innovatie een cruciaal onderdeel vormen van de strijd tegen AMR? Bent u van plan nog niet benutte medische tegenmaatregelen te onderzoeken, zoals bacteriofagen?

Resistentie tegen antimicrobiële stoffen (AMR, antimicrobial resistance) is een ernstige wereldwijde bedreiging voor de gezondheid. We kunnen niet voorbijgaan aan de ramingen van de VN dat zonder serieuze maatregelen er tegen 2050 jaarlijks wereldwijd 10 miljoen mensen zullen komen te overlijden, waaronder 390 000 alleen al in Europa. En dit houdt nog geen rekening met de economische kosten, die voor Europa naar schatting 11,7 miljard euro per jaar zullen bedragen als gevolg van hogere kosten voor gezondheidszorg en productiviteitsverlies.

Daarom is het van cruciaal belang de maatregelen ter bestrijding van AMR op te voeren. De aanbeveling van de Raad van vorig jaar over de intensivering van de EU-maatregelen ter bestrijding van resistentie tegen antimicrobiële stoffen in het kader van een “één gezondheid”-benadering was een belangrijke mijlpaal, met name wat betreft de concrete, meetbare aanbevolen doelstellingen die tegen 2030 moeten worden bereikt. Dit document bevat aanbevelingen over toezicht, infectiepreventie en -bestrijding, beheer, verstandig gebruik van antimicrobiële stoffen en bewustmaking. De Commissie ondersteunt de maatregelen van de lidstaten op dit gebied.

Het bijhouden van de vooruitgang kan een belangrijk thema zijn voor de werkzaamheden met betrekking tot de uitvoering op dit gebied, met jaarlijkse monitoring van de vooruitgang op het traject naar deze doelstellingen. In 2027 zal de Commissie, op basis van het uitvoeringsverslag over de aanbeveling van de Raad, dat voor datzelfde jaar gepland is, een besluit nemen over volgende stappen.

Wij zijn ook van plan nieuwe richtsnoeren inzake infectiepreventie en -bestrijding te ontwikkelen ter ondersteuning van interventies in de lidstaten, met name voor ziekenhuizen, die de zwaarste last van AMR dragen. Het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding kan hierbij een belangrijke rol spelen.

Voor diergeneesmiddelen rapporteren de lidstaten jaarlijks gegevens over de verkoop en het gebruik van antimicrobiële stoffen. Hieruit blijkt dat de verwachte vermindering van de verkoop van antimicrobiële stoffen voor dieren in onze “van boer tot bord”-strategie al voor meer dan de helft is bereikt. Zodra de trends op het gebied van verkoop en gebruik mettertijd waarneembaar zijn, zullen we kunnen beoordelen of aanvullende gerichte maatregelen nodig zijn.

Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik mij ook op dit gebied concentreren op de toepassing en handhaving in alle lidstaten van de verplichtingen in verband met AMR en diergeneeskunde (met inbegrip van de verplichtingen die voortvloeien uit de verordening diergeneesmiddelen en de verordening inzake diervoeders met medicinale werking), onder meer door middel van audits. Dit geldt ook voor niet-EU-landen die dieren en dierlijke producten naar de Unie willen uitvoeren en daarbij verplicht zijn tot naleving van onze regels om af te zien van het gebruik van antimicrobiële stoffen ter bevordering van de groei of antimicrobiële stoffen die in de EU zijn voorbehouden voor de behandeling van infecties bij de mens. Nieuwe informatie over een mogelijke herziening van de lijst van voor mensen gereserveerde antimicrobiële stoffen, zoals gedefinieerd in de verordening diergeneesmiddelen, moet snel worden opgevolgd.

Wij zijn het er allemaal over eens dat er dringend nieuwe antimicrobiële stoffen moeten worden ontwikkeld. Het beperken van het gebruik van antimicrobiële stoffen heeft echter gevolgen voor het verkoopvolume en bijgevolg voor het rendement op investeringen voor de houders van een vergunning voor het in de handel brengen. Dit is een belangrijke oorzaak van onderinvestering op dit gebied, en de reden waarom aanvullende stimulansen nodig zijn voor de ontwikkeling van innovatieve antimicrobiële stoffen en het waarborgen van de toegang tot dergelijke stoffen.

Het verhelpen van dit marktfalen is de reden waarom de voorgestelde hervorming van de geneesmiddelenwetgeving een innovatieve gegevensexclusiviteitsvoucher omvatte om een speciale stimulans te creëren voor de ontwikkeling van nieuwe baanbrekende antimicrobiële stoffen die doeltreffend zijn tegen AMR. De hervorming omvatte ook maatregelen om het verstandig gebruik van antimicrobiële stoffen te bevorderen, de resistentie tegen antimicrobiële stoffen te monitoren en tekorten te voorkomen, en om de beoordeling van de potentiële gevolgen van geneesmiddelen voor het milieu te versterken. Ik ben dan ook zeer ingenomen met het feit dat het Parlement in zijn standpunt in eerste lezing bijzondere nadruk heeft gelegd op AMR-maatregelen, en als commissaris zal ik alles in het werk stellen om het Parlement en de Raad bij de onderhandelingen te ondersteunen om een succesvol resultaat te waarborgen, met name wat dit kritieke probleem betreft.

Als aanvulling op de maatregelen die in de voorgestelde hervorming van de geneesmiddelenwetgeving zijn uiteengezet, zou het geplande voorstel voor wetgeving inzake kritieke geneesmiddelen, zoals uiteengezet in de politieke richtsnoeren, een belangrijke impact hebben op het aanbod van antimicrobiële stoffen. Veel antimicrobiële stoffen worden beschouwd als kritieke geneesmiddelen, zodat zij baat zouden hebben bij maatregelen om tekorten aan kritieke geneesmiddelen aan te pakken, onder meer via het verhelpen van de kwetsbaarheden in de toeleveringsketen die tot dergelijke tekorten bijdragen.

Op mondiaal niveau zal ik als commissaris samenwerken met de lidstaten en onze partners om uitvoering te geven aan de onlangs aangenomen politieke verklaring van de Verenigde Naties over AMR. In deze verklaring wordt erkend dat een “één gezondheid”-benadering moet worden bevorderd, worden concrete doelstellingen vastgesteld en worden de Vier Partijen opgeroepen om in 2025 een “onafhankelijk panel voor feitenmateriaal voor actie tegen AMR” op te richten om de VN-lidstaten bij hun nationale acties van advies te voorzien.

Ik zou ook pleiten voor een toename van het aantal contribuanten aan het AMR-multipartnertrustfonds, een cruciale financieringsbron voor AMR. Dit fonds is essentieel om de uitvoering van nationale actieplannen in lage- en middeninkomenslanden te ondersteunen.

Kortom, als ik tot commissaris word benoemd, verbind ik mij ertoe onze inspanningen om AMR op alle niveaus en in alle relevante sectoren aan banden te leggen, op te voeren in het kader van een “één gezondheid”-benadering. Ik zal met u, de leden van het Europees Parlement, en met de Raad, belanghebbenden en onze internationale partners samenwerken om dit doel te bereiken.

5. Wat zijn uw voorstellen om de verplichte verstrekking van voedselinformatie aan consumenten te verbeteren, met name wat betreft voedingswaarde (voor gezondere keuzes, zonder oversimplificatie), duurzaamheidsaspecten (CO2-voetafdruk) en etikettering inzake dierenwelzijn, en daarbij administratieve lasten te vermijden en betaalbaar voedsel te waarborgen? Bent u bereid de in 2020 in de “van boer tot bord”-strategie aangekondigde maatregel met betrekking tot de invoering van een EU-brede etiketteringsregeling voor de voorkant van

verpakkingen voor te leggen? Bent u tevens van plan het vertraagde wetgevingsvoorstel inzake duurzame voedselsystemen in te dienen, dat eveneens is aangekondigd in de “van boer tot bord”-strategie? Wat is uw visie op dit initiatief? Wat zijn uw voorstellen ter ondersteuning van landbouwers bij het terugdringen van gebruik en risico's van chemische bestrijdingsmiddelen, en hoe gaat u ervoor zorgen dat alternatieven, zoals biologische bestrijdingsmiddelen of stoffen met een laag risico, versneld beschikbaar komen? Welke concrete plannen hebt u tot slot om de voedselveiligheidscontroles op ingevoerde producten te verbeteren?

Verplichte voedselinformatie, met inbegrip van het gehalte aan nutriënten, en voedingswaarde-etikettering op de voorkant van de verpakking kunnen consumenten helpen gezondere voedingskeuzes te maken. Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik samen met de lidstaten en belanghebbenden werken aan een alomvattende aanpak om gezondere voedingskeuzes te bevorderen, waarbij aandacht zal worden besteed aan kwesties als voedselinformatie, wijziging van de samenstelling van levensmiddelen en de marketing van ongezond voedsel. Dit heeft een verband met de horizontale aanpak van levenslange preventie, waaraan ik zal werken, voortbouwend op bestaande acties op het gebied van gezondheidsbevordering en ziektepreventie. Aangezien nationale voorlichtingscampagnes beter op de consumenten afgestemd kunnen zijn, zal ik nationale inspanningen ondersteunen om het bewustzijn over voedselinformatie te verbeteren.

Er moet verder worden gewerkt aan voedsel-etikettering, met bijzondere aandacht voor het minimaliseren van eventuele lasten en het vinden van evenwichtige, pragmatische oplossingen die de werking van de interne markt vergemakkelijken. Wat de etikettering inzake dierenwelzijn betreft, zou ik mij richten op het verzamelen van robuust bewijsmateriaal, met name over de gevolgen van een vrijwillige etiketteringsregeling voor dierenwelzijn voor de landbouwers, de exploitanten van levensmiddelenbedrijven, het consumentengedrag en de interne markt.

Verkozen voorzitter Von der Leyen heeft in de politieke beleidslijnen aangekondigd dat de nieuwe Commissie in haar eerste honderd dagen een visie voor landbouw en voedsel zal presenteren. Daarin zal worden gekeken hoe we het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de landbouwsector van de EU op lange termijn binnen de grenzen van onze planeet kunnen waarborgen. Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik nauw samenwerken met mijn collega's in het college om deze visie te helpen ontwikkelen op een manier die zorgt voor een veerkrachtig, concurrerend en duurzaam voedselsysteem in de EU, met voedselveiligheid als een van de hoekstenen. Deze visie zal voortbouwen op het verslag van de strategische dialoog over de toekomst van de landbouw in de EU, waarin door alle belanghebbenden werd erkend dat een systeemgerichte aanpak en duurzaamheid van cruciaal belang blijven. Voor de transitie naar duurzame voedselsystemen zijn verschillende beleidsinstrumenten nodig, waaronder investeringen, stimulansen en regelgeving, die allemaal bijdragen tot een faciliterend beleidskader dat alle belanghebbenden duidelijkheid biedt. Als ik word benoemd, zal ik nauw met de commissaris voor Landbouw en Voedsel samenwerken aan de ontwikkeling van een nieuw benchmarkingsysteem voor landbouw- en voedselsystemen, met als doel methoden te harmoniseren, ook ten aanzien van duurzaamheid op het landbouwbedrijf.

Ik zal ook onze inspanningen voortzetten om de risico's van het gebruik van pesticiden te verminderen en niet-chemische alternatieven te bevorderen, wat kerndoelstellingen zijn van de huidige richtlijn inzake een duurzaam gebruik van pesticiden. Als ik tot commissaris word benoemd, zal ik in overleg met de lidstaten en andere belanghebbenden, en op basis van de uit de strategische dialoog voortvloeiende aanbeveling aan de Europese Commissie om te streven naar een robuust wetgevingskader voor biologische bestrijdingsmiddelen en benaderingen, zoeken naar manieren om de uitvoering van de richtlijn verder te verbeteren of nieuwe wetgevingsinitiatieven te beoordelen.

Technische innovatie door middel van digitale instrumenten en technieken voor het precies aanbrengen van pesticiden heeft ook een aanzienlijk potentieel om de risico's van het gebruik van pesticiden te verminderen door de hoeveelheid die ervan nodig is voor gewasbescherming te verminderen. Als commissaris zou ik ernaar streven deze technologieën in het risicobeoordelingsproces te integreren, zodat ze volledig in aanmerking worden genomen voordat beslissingen worden genomen over de goedkeuring van pesticiden. Naast het stimuleren van innovatie en het moderniseren van de apparatuur die wordt gebruikt voor de toepassing van pesticiden, zal dit landbouwers in staat stellen “meer met minder” te bereiken. Ik ben voornemens samen te werken met de commissaris voor Landbouw en Voedsel om landbouwers te ondersteunen bij deze verschuiving naar digitale en precisietechnieken.

Ik verbind mij ertoe de beschikbaarheid van alternatieven voor chemische pesticiden, zoals biopesticiden, te vergroten door de toegang daarvan tot de markt te bevorderen. Tijdens het laatste mandaat heeft de Commissie de gegevensvereisten en beoordelingsmethoden voor pesticiden op basis van micro-organismen vereenvoudigd en specifieke richtsnoeren ontwikkeld voor andere biopesticiden, zoals plantenextracten en feromonen. Als ik tot

commissaris word benoemd, ben ik voornemens aanvullende maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat aanvragen voor de toelating van biopesticiden met hoge prioriteit worden beoordeeld en dat deze pesticiden sneller toegang kunnen krijgen tot de markt om het instrumentarium van landbouwers die hun gewassen beschermen uit te breiden. Dit zou de innovatie ondersteunen, inspelen op de veranderende behoeften op het gebied van gewasbescherming en nieuwe fytosanitaire problemen aanpakken.

Als een van de grootste voedselimporteurs ter wereld heeft de EU een van de strengste en meest zorgvuldige controlesystemen voor de voedselveiligheid ter wereld. Het is voor onze burgers natuurlijk van cruciaal belang dat deze regels naar behoren worden uitgevoerd. Een van de belangrijkste beginselen van dit systeem is dat levensmiddelen die in de EU in de handel worden gebracht veilig moeten zijn, ongeacht of zij van binnen of buiten de EU afkomstig zijn. Dit houdt in dat niet-EU-landen of hun inrichtingen die levensmiddelen van dierlijke oorsprong produceren en die hun producten naar de EU willen uitvoeren, moeten aantonen dat hun producten aan onze regels voldoen, en dat wij alleen toegang tot de EU-markt verlenen wanneer het derde land en de inrichting voor het desbetreffende product op de lijst van goedgekeurde plaatsen van herkomst zijn opgenomen. Dit wordt gesteund door audits die door de Commissie in niet-EU-landen worden uitgevoerd om na te gaan of de EU-voorschriften worden nageleefd. Indien nodig kan de Commissie noodmaatregelen nemen om de invoer van onveilige levensmiddelen te voorkomen.

Om de voedselveiligheidscontroles op ingevoerde producten doelgerichter te maken, zijn voortdurende inspanningen nodig: dit omvat het analyseren van gegevens van de lidstaten en het in overweging nemen van wetenschappelijk bewijs met betrekking tot mogelijke risico's, statistische gegevens over de handel en feitenmateriaal over de controlesystemen van exporterende niet-EU-landen, waarvan sommige afkomstig zijn uit audits van de Commissie. Op basis hiervan wordt voortdurend prioriteit gegeven aan controles die zijn gebaseerd op de aard van de risico's en de mogelijke blootstelling daaraan van consumenten en bedrijven in de EU.

De lidstaten moeten over de nodige instrumenten beschikken om de controles op een efficiënte en gecoördineerde manier uit te voeren. Verbeterde opties voor gegevensanalyse en traceerbaarheid met behulp van artificiële intelligentie kunnen bijdragen tot een eenvoudigere en snellere opsporing van anomalieën en tot een betere afhandeling van incidenten, ondersteund door bestaande door de Commissie beheerde IT-systemen. Andere belangrijke elementen zijn de EU-referentielaboratoria en door de Commissie gefinancierde referentiepunten, de evaluatie van de controlemiddelen in de lidstaten door auditoren van de Commissie, en training voor nationale ambtenaren die de EU-wetgeving inzake de voedselketen uitvoeren. Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik blijven werken aan het efficiënter maken van deze instrumenten, zodat de consumenten in de EU er nog vaster van op aan kunnen dat al het geïmporteerde voedsel veilig is.

Vragen van de Commissie landbouw en plattelandontwikkeling:

6. Steeds meer burgers geven prioriteit aan dierenwelzijn. Hoe zou u als kandidaat-commissaris reageren op de toenemende vraag naar strengere dierenwelzijnsnormen en tegelijkertijd duurzaamheid, economische overwegingen en de positie van landbouwers niet uit het oog verliezen? Hoe denkt u de bestaande regelingen inzake dierenwelzijn te moderniseren? Welke nieuwe aspecten wilt u beoordelen en aangaan? Welke wetgevingsvoorstellen inzake dierenwelzijn beoogt u in te dienen? Hoe denkt u daarnaast de uiteenlopende mate van naleving en handhaving van de huidige wetgeving in de EU-lidstaten te onderzoeken en op te lossen, en erop toe te zien dat nieuwe regelgevingsvoorstellen en betere handhaving een gelijk speelveld waarborgen en het concurrentievermogen van EU-landbouwers niet in gevaar brengen?

Zoals uiteengezet in mijn opdrachtbrief, zal ik als commissaris de regels inzake dierenwelzijnsnormen moderniseren op basis van onze bestaande wetgeving. Ik zal dit doen in overeenstemming met de meest recente wetenschappelijke inzichten, rekening houdend met duurzaamheid, ethische, wetenschappelijke en economische overwegingen, alsook met zorgen over het concurrentievermogen van de Europese landbouwers en de verwachtingen van de burgers. Ik ben ervan overtuigd dat het concurrentievermogen van de landbouw in de EU behouden moet blijven. Onze toekomstige wetgeving moet deze doelstelling weerspiegelen.

De omgang met het welzijn van landbouwhuisdieren moet evenwichtig zijn, rekening houdend met sociaaleconomische criteria en het concurrentievermogen, en steunen op robuust feitenmateriaal. In het kader van de follow-up van het Europees burgerinitiatief "End the Cage Age" zal de geleidelijke afschaffing van dierenkooien met passende soortspecifieke overgangsperioden een gerichte wetgevingsaanpak en begeleidende maatregelen vereisen die de belanghebbenden ondersteunen bij het duurzaam en economisch levensvatbaar maken van deze transitie, en waarbij het concurrentievermogen van de Europese landbouwers gewaarborgd blijft.

Om een gelijk speelveld tot stand te brengen, is het belangrijk ervoor te zorgen dat de EU-normen inzake dierenwelzijn in de hele Europese Unie op consistente wijze worden toegepast en gehandhaafd, en dat we die normen wereldwijd nog actiever uitdragen. Daartoe zal ik, als ik tot commissaris word benoemd, voortbouwen op de lopende werkzaamheden, met audits van de officiële controlesystemen van de lidstaten en derde landen, het werk van de referentiecentra van de EU voor dierenwelzijn, en de ontwikkeling van gedetailleerde regels, bijvoorbeeld voor veeschepen. Via diverse instrumenten en fora zou ik nauw blijven samenwerken met de lidstaten en alle belanghebbenden. Wanneer systemische en significante uitvoeringsproblemen worden vastgesteld, zou ik de dialoog met de betrokken lidstaten versterken om snel resultaten te boeken, altijd met de mogelijkheid om zo nodig tot inbreukmaatregelen over te gaan.

Op mondiaal niveau zou ik hoge internationale normen blijven bevorderen, zowel in multilaterale fora (met name de internationale dierenwelzijnsnormen van de Wereldorganisatie voor diergezondheid) als in de contacten met kandidaat-lidstaten voor toetreding tot de EU en via bilaterale samenwerking (bijvoorbeeld een hoofdstuk over dierenwelzijn in handelsovereenkomsten). Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat de invoer van levende dieren in de EU voldoet aan de EU-regels of gelijkwaardige normen en zo de neerwaartse spiraal op het gebied van dierenwelzijnsnormen wereldwijd tegen te gaan, die tegen de verwachtingen van onze burgers ingaat. De twee meest recente wetgevingsvoorstellen inzake dierenwelzijn (over het vervoer van dieren en over het welzijn van honden en katten) bevatten allebei voorschriften voor gelijkwaardige normen voor de invoer in de EU van levende dieren uit niet-EU-landen.

7. Hoe zou u er als kandidaat-commissaris voor zorgen dat de toenemende risico's van uitbraken van dierziekten en antimicrobiële resistentie een prominentere rol gaan spelen in het EU-beleid? Welk soort maatregelen zou u voorstellen om de diergezondheid te verbeteren en dierziekten in de hele EU uit te roeien, met name maatregelen op het gebied van preventie van en toezicht op ziekten en biobeveiliging? Hoe denkt u voorts de toenemende bedreiging van grensoverschrijdende ziekten aan te pakken en samenwerking tussen de EU-lidstaten te coördineren? Hoe zou u garanderen dat de nieuwe Commissie gaat voorzien in voldoende financiering en middelen, zodat meer onderzoek kan worden gedaan naar de ontwikkeling van betaalbare vaccins ter bestrijding van ziekten als de Afrikaanse varkenspest en naar preventie van de verspreiding van ziekten als blauwtong?

Ik ben vastbesloten onze inspanningen op te voeren om dierziekten te voorkomen, te beheersen en uit te roeien en in de strijd tegen resistentie tegen antimicrobiële stoffen.

Overdraagbare dierziekten stoppen niet aan de grenzen. Zij hebben een grote impact op de landbouw en bedreigen de voedselzekerheid in de Unie. Sommige ervan kunnen ook op de mens worden overgedragen. Het voorkomen en beheersen van dierziekten is en blijft een prioriteit, ook voor de veilige werking van de eengemaakte markt. Met het oog hierop zal ik ervoor zorgen dat ons robuuste systeem voor de preventie, bestrijding en uitroeiing van dierziekten in de hele EU naar behoren wordt toegepast. Met de steun van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid zullen we wetenschappelijk onderbouwde maatregelen ontwikkelen en uitvoeren om uitbraken van dierziekten te voorkomen en te bestrijden. In samenwerking met de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding zullen we ons ook richten op zoönotische ziekten zoals vogelgriep. Ik zou bijzondere aandacht besteden aan vectorziekten, die een groeiend risico vormen als gevolg van klimaatverandering, het toegenomen verkeer van goederen en personen over landsgrenzen heen en nauwere contacten tussen mensen en wilde dieren. Ik zal in nauwe samenwerking met de lidstaten alle beschikbare instrumenten blijven inzetten om uitbraken van dierziekten aan te pakken, met inbegrip van veterinaire noodteams van de EU. Samen met de commissaris voor Landbouw en Voedsel zal ik ervoor zorgen dat in het gemeenschappelijk landbouwbeleid een uitgebreide reeks instrumenten wordt opgenomen om landbouwers te helpen de economische gevolgen van dierziekten te voorkomen en te beperken en de bioveiligheid op landbouwbedrijven te versterken.

Als commissaris zou ik mijn aandacht niet beperken tot dierziekten. Resistentie tegen antimicrobiële stoffen is een belangrijk punt van zorg voor de gezondheid van mensen, dieren en planten, de voedselveiligheid, de voedselzekerheid en het milieu. In de veterinaire sector heeft de EU vooruitgang geboekt bij het terugdringen van het gebruik van antimicrobiële stoffen. De lidstaten rapporteren jaarlijks gegevens over de verkoop en het gebruik van antimicrobiële stoffen voor diergeneeskundig gebruik. Het EU-beleid levert hier al resultaten op: de verwachte vermindering van de verkoop van antimicrobiële stoffen voor dieren in onze “van boer tot bord”-strategie is al voor de helft bereikt. Zodra de trends op het gebied van verkoop en gebruik mettertijd waarneembaar zijn, zullen we kunnen beoordelen of aanvullende gerichte maatregelen nodig zijn.

In overeenstemming met het beleid inzake verstandig gebruik moeten niet-EU-landen die dieren en dierlijke producten naar de Unie willen uitvoeren, zich houden aan onze regels om af te zien van het gebruik van

antimicrobiële stoffen ter bevordering van de groei of antimicrobiële stoffen die in de EU zijn voorbehouden voor de behandeling van infecties bij de mens. Het zal essentieel zijn om de resistentie tegen antimicrobiële stoffen bij de belangrijkste soorten voedselproducerende dieren die in de EU worden gefokt (pluimvee, varkens en runderen) te blijven monitoren. We moeten ook intensiever met de lidstaten samenwerken aan gerichte bewakingsprogramma's (bv. bij aquacultuurdieren) en de lidstaten aanmoedigen om uitgaande van een "één gezondheid"-benadering een geïntegreerd toezicht op de resistentie tegen antimicrobiële stoffen en het gebruik van antimicrobiële stoffen op te zetten. Ik zal ook kijken naar de regels voor de invoer van wilde dieren.

Op EU-niveau bestaan er geharmoniseerde maatregelen om dierziekten vroegtijdig op te sporen met behulp van een goed ontwikkeld systeem voor de melding en rapportage van dierziekten en beproefde vormen van toezicht in alle lidstaten. We moeten de melding en rapportage blijven verbeteren door nieuwe functies toe te voegen aan het informatiesysteem voor dierziekten. Het is ook belangrijk dubbel werk tot een minimum te beperken en de vergelijkbaarheid van gegevens op verschillende platforms te waarborgen via de interoperabiliteit van ons informatiesysteem met het kennisgevingssysteem van de Wereldorganisatie voor diergezondheid. Het netwerk van Unielaboratoria voor diergezondheid waarborgt goede en geharmoniseerde diagnoses voor de vroegtijdige opsporing en doeltreffende bewaking van dierziekten. Via nauwe samenwerking met en de wetenschappelijke ondersteuning van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid zou ik me richten op robuuste en wetenschappelijk onderbouwde maatregelen. Goed opgeleid personeel is essentieel om de EU-maatregelen in de lidstaten correct uit te voeren. Daarom is het belangrijk de capaciteit op het niveau van de lidstaten te blijven vergroten door ambtenaren op te leiden op het gebied van toezicht, ziektebestrijding, bioveiligheid en naleving van de EU-regels inzake diergezondheid. Onze veterinaire audits moeten als input blijven dienen voor de uitvoering van de EU-regels door knelpunten, uitdagingen en goede praktijken in kaart te brengen, waarbij doeltreffende controles van cruciaal belang zijn om te komen tot empirisch onderbouwde beleidsvorming en geïnformeerde besluitvorming.

Slechts door nauwe samenwerking en coördinatie tussen de lidstaten kunnen we de verspreiding van dierziekten in de hele EU voorkomen. Het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders en het netwerk van hoofden van de veterinaire diensten spelen hierbij een sleutelrol. Als commissaris zou ik ook streven naar nauwe coördinatie met belangrijke internationale normalisatie-instellingen zoals de Wereldorganisatie voor diergezondheid. Ik zou een bredere mondiale en regionale aanpak van de bestrijding van dierziekten versterken door samen te werken met buurlanden via het mondiaal kader voor grensoverschrijdende dierziekten en onze projecten voor regionale capaciteitsopbouw in de Westelijke Balkan. Wat voedselveiligheid betreft, zou ik blijven zorgen voor de volledige uitvoering van het rechtskader van de EU voor het voorkomen en beheeren van door voedsel overgedragen incidenten, voortbouwend op de ervaring met noodsituaties in het verleden.

De beschikbaarheid van veilige en doeltreffende vaccins is een belangrijk instrument om uitbraken van ernstige dierziekten te voorkomen en te beheersen. De afgelopen jaren heeft de Commissie meer dan 20 miljoen euro uitgetrokken voor de financiering van onderzoek naar vaccins tegen Afrikaanse varkenspest. Ik zou ervoor zorgen dat de Commissie de nodige vaccins beschikbaar blijft stellen aan de lidstaten en landen buiten de EU via de vaccinbanken voor dierziekten van de Unie, een cruciaal instrument voor beheer en respons. Wanneer de lidstaten besluiten pluimvee te vaccineren, moeten zij de bestaande maatregelen op EU-niveau volgen en de internationale normen naleven om ervoor te zorgen dat de vaccins bij het voorkomen en bestrijden van de ziekte zo doeltreffend mogelijk worden gebruikt. Als commissaris zou ik steun bieden aan lidstaten die tegen vogelgriep vaccineren, zodat zij geen markttoegang verliezen.

8. De beschikbaarheid van effectieve en economisch haalbare alternatieven is de belangrijkste factor bij vermindering van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Hoe zou u de toelating van biologische bestrijdingsmiddelen en de uitvoering van geïntegreerde gewasbescherming verbeteren? Hoe zou u als kandidaat-commissaris vaart zetten achter de ontwikkeling van biologische bestrijdingsmiddelen, de doeltreffendheid ervan monitoren en het gebruik ervan aanmoedigen? Bent u van mening dat biologische bestrijdingsmiddelen aan versnelde toelatingsprocedures moeten worden onderworpen? Vindt u dat versnelde toelatingsprocedures voor werkzame stoffen die bij de vervaardiging van gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt in het algemeen noodzakelijk zijn? Hoe bent u van plan het risico te vermijden dat Europa geen doeltreffende producten meer zal hebben om plantenziekten te bestrijden, met name omdat in bepaalde regio's nieuwe plagen ontstaan als gevolg van de klimaatverandering? Hoe gaat u ervoor zorgen dat de Unie aantrekkelijk blijft voor investeringen op dit gebied? Wat vindt u van de zonale toelatingsprocedure voor gewasbeschermingsmiddelen van de EU?

Het vergroten van de beschikbaarheid van biologische bestrijdingsmiddelen en andere pesticiden met een laag risico is van vitaal belang om het gebruik van chemische pesticiden terug te dringen. De bestaande EU-wetgeving inzake het op de markt brengen van pesticiden is met haar strenge veiligheidsnormen geschikt om de gezondheid

van de consumenten in de EU te beschermen, zoals blijkt uit de Refit-evaluatie van 2020. Dit betekent dat onze burgers, die zich vooral zorgen maken over de gevolgen van het gebruik van pesticiden voor de veiligheid van de levensmiddelen die zij consumeren, concrete redenen hebben om gerust te zijn.

De voorschriften van de EU behoren mijns inziens objectief gezien tot de strengste ter wereld en maken de goedkeuring van werkzame stoffen en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk in overeenstemming met de laatste stand van de wetenschap. Veel werkzame stoffen die begin jaren negentig op de markt waren – toen de eerste EU-wetgeving inzake pesticiden werd vastgesteld – zijn vandaag de dag verboden omdat zij niet voldoen aan onze strenge veiligheidseisen voor de bescherming van de gezondheid en het milieu. Tegelijkertijd is er een gestage stroom van nieuw ontwikkelde werkzame stoffen met verbeterde eigenschappen op de markt gekomen. Dit toont aan dat de EU een aantrekkelijke plaats blijft voor innovatie en ontwikkeling op het gebied van gewasbescherming en biedt vertrouwen dat bedrijven nieuwe producten op de EU-markt zullen blijven introduceren.

Onder de bestaande wetgeving is de beschikbaarheid van biologische bestrijdingsmiddelen en stoffen met een laag risico de afgelopen tien jaar met 125 % toegenomen. Ongeveer de helft van de aanvragen voor goedkeuring van nieuwe werkzame stoffen betreft biopesticiden. Recente stappen hebben geleid tot vereenvoudigde gegevensvereisten en beoordelingsmethoden voor pesticiden op basis van micro-organismen, aangevuld met specifieke richtsnoeren voor andere biologische bestrijdingsmiddelen zoals plantenextracten en feromonen, om het voor aanvragers gemakkelijker te maken hun dossiers samen te stellen en voor risicobeoordelaars om deze te beoordelen.

Ik ben mij ervan bewust dat vertragingen in de goedkeuringsprocedures de markttoegang voor innovatieve biopesticiden belemmeren. Dit is deels te wijten aan het feit dat de expertise op het gebied van risicobeoordeling voor biopesticiden in sommige lidstaten en de EFSA nog altijd wordt opgebouwd. Als commissaris zal ik mij blijven inspannen om de deskundigheid en middelen van de lidstaten te vergroten en de nationale autoriteiten aan te moedigen voorrang te geven aan de risicobeoordeling van biopesticiden. Potentiële aanvragers hebben recht op advies voorafgaand aan de indiening van aanvraagdossiers; ik zal de lidstaten vragen rekening te houden met de specifieke behoeften van kmo's bij het opstellen van aanvraagdossiers en ervoor te zorgen dat de EFSA nauwer betrokken wordt bij vergaderingen met de aanvragers voorafgaand aan de indiening, wat een positief effect kan hebben op de kwaliteit van de dossiers, de daaropvolgende risicobeoordeling door de lidstaten kan vergemakkelijken en moeilijkheden bij de collegiale toetsing van de risicobeoordeling van de lidstaten waarop de EFSA toezicht houdt, kan beperken.

De huidige verordening gewasbeschermingsmiddelen voorziet al in een versnelde toelatingsprocedure voor gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, zoals biopesticiden, maar deze wordt nog niet voldoende gebruikt. Op vergelijkbare wijze maken de lidstaten onvoldoende gebruik van de wederzijdse erkenning van toelatingen voor producten en de zonale toelatingen die in de verordening zijn voorzien. Het was een bewuste keuze van het Europees Parlement en de Raad om bij de vaststelling van de verordening de verantwoordelijkheid voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen over te laten aan de lidstaten, terwijl alleen de goedkeuring van werkzame stoffen op EU-niveau plaatsvindt. In overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel biedt deze aanpak de lidstaten de mogelijkheid om de toelating van afzonderlijke pesticiden te overwegen op basis van de variabele agro-ecologische situatie op hun eigen grondgebied. Niettemin zal ik als commissaris uiteraard de inspanningen van de Commissie voortzetten en opvoeren om de lidstaten te helpen bij de toelating van producten, wederzijdse erkenning en zonale samenwerking.

Ook digitale instrumenten en technieken voor precieze toepassing hebben een aanzienlijk potentieel om de risico's van het gebruik van pesticiden te beperken, doordat ze de hoeveelheden die nodig zijn voor gewasbescherming verminderen. Als commissaris zou ik ernaar streven deze technologieën in het risicobeoordelingsproces op te nemen, zodat ze volledig in aanmerking worden genomen voordat besluiten over de goedkeuring van pesticiden worden genomen. Dit zal niet alleen de innovatie stimuleren en de apparatuur voor het toepassen van pesticiden moderniseren, maar de landbouwers ook in staat stellen “meer met minder” te bereiken en geld te besparen. Ik ben voornemens samen te werken met de commissaris voor Landbouw en Voedsel om landbouwers te helpen bij deze verschuiving naar digitale en precisietechnieken. Ik ben mij er ten eerste van bewust dat pesticiden een essentieel onderdeel vormen van het instrumentarium van landbouwers om hun gewassen te beschermen, en ik ben voornemens om, waar passend, in het kader van het besluitvormingsproces over de verlenging van de goedkeuring van pesticiden zeer zorgvuldig te kijken naar de beschikbaarheid van alternatieven.

Daarnaast is het belangrijk om praktijken voor gewasbescherming die de behoefte aan chemische pesticiden verminderen, zoals geïntegreerde gewasbescherming, te versterken. Een goede kandidaat voor een van de geplande

uitvoeringsdialogen in het kader van deze portefeuille zou zijn, de lidstaten en andere belanghebbenden samen te brengen om na te gaan hoe de uitvoering van de richtlijn inzake een duurzaam gebruik van pesticiden kan worden verbeterd. Naast de dialoog met belanghebbenden zullen vanaf volgend jaar controles van de lidstaten worden uitgevoerd om te controleren hoe de richtlijn in de praktijk wordt uitgevoerd. Het ligt in mijn bedoeling de dialoog met de belanghebbenden voort te zetten en de resultaten van de geplande controles te evalueren alvorens een besluit te nemen over de beste aanpak.

Vragen van de Commissie industrie, onderzoek en energie

9. Welke concrete maatregelen overweegt u om de toeleveringsketens verder te diversifiëren en het concurrentievermogen van de gezondheidszorg te stimuleren? Hoe wilt u de ernstige tekorten aan geneesmiddelen en medische hulpmiddelen aanpakken in het kader van de wet inzake kritieke geneesmiddelen? Welke andere maatregelen gaat u voorstellen om de beschikbaarheid en het concurrentievermogen van medische hulpmiddelen te waarborgen? Welke maatregelen moeten volgens u worden opgenomen in de nieuwe Europese biotechwetgeving en het actieplan inzake cyberbeveiliging van ziekenhuizen en zorgaanbieders? Hoe wilt u de Europese ruimte voor gezondheidsgegevens voltooien?

Een sterke en concurrerende gezondheidsindustrie is cruciaal voor onze gezondheidszorgstelsels en om te kunnen voldoen aan de behoeften van de patiënten. De farmaceutische sector in de EU is afhankelijk van een sterke productiebasis, die rechtstreeks werk biedt aan 937 000 mensen en wetenschappelijke en onderzoeksexpertise ontwikkelt. Indien mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik ernaar streven het concurrentievermogen van de farmaceutische sector van de EU te versterken, met name door met de medewetgevers samen te werken aan de voltooiing van een ambitieuze hervorming van de geneesmiddelenwetgeving, met inbegrip van kortere en vereenvoudigde vergunningsprocedures, regelgevingssteun voor bedrijven die nieuwe geneesmiddelen ontwikkelen – met name kmo's en start-ups – en steun voor nieuwe benaderingen zoals testomgevingen (“regulatory sandboxes”).

Tekorten aan kritieke geneesmiddelen zijn een ernstig probleem, zoals sinds 2020 door het Europees Parlement wordt erkend. Als ik tot commissaris word benoemd, zal ik doorgaan met de aanpak die is uiteengezet in de mededeling van de Commissie uit 2023 “Het aanpakken van geneesmiddelentekorten in de EU”. Mijn allerhoogste prioriteit in dit verband is het ondersteunen van de medewetgevers bij de goedkeuring van de hervorming van de geneesmiddelenwetgeving. Daarin wordt voorgesteld om bedrijven plannen voor de preventie van tekorten te laten opstellen, eerder te waarschuwen voor tekorten en uit de markt genomen producten, de coördinatie op EU-niveau te versterken, en vast te stellen hoe kan worden bepaald welke geneesmiddelen in de EU als kritiek moeten worden beschouwd. Ik zal de Unielijst van kritieke geneesmiddelen bijwerken en nagaan hoe deze kwestie bij overheidsopdrachten in aanmerking kan worden genomen.

Zoals in detail is vermeld bij vraag 3, zal ik, indien mijn kandidatuur succesvol is, de maatregelen in het kader van de hervorming van de geneesmiddelenwetgeving aanvullen met de voorbereidingen voor wetgeving inzake kritieke geneesmiddelen om te zorgen voor een gecoördineerde en veilige aanpak van ernstige tekorten aan kritieke geneesmiddelen, rekening houdend met de aanbevelingen van de alliantie voor kritieke geneesmiddelen.

De sector medische hulpmiddelen is een van de meest diverse en innovatieve sectoren in de EU, met meer dan 37 000 bedrijven die zich bezighouden met medische technologie – waarvan 95 % kmo's – die werk bieden aan meer dan 695 000 mensen. De overgang naar het nieuwe EU-regelgevingskader dat in 2017 werd goedgekeurd, bleek een grotere uitdaging dan verwacht. Als ik tot commissaris word benoemd, zal mijn prioriteit erin bestaan de lopende gerichte evaluatie van de huidige verordeningen af te ronden en feitenmateriaal te verzamelen over de noodzaak van mogelijke wetgevingswijzigingen, rekening houdend met de resolutie van het Europees Parlement van vorig jaar. Mijn doel zou erin bestaan de innovatie te ondersteunen en de beschikbaarheid van hulpmiddelen te waarborgen om te zorgen voor hoogwaardige patiëntenzorg, met inbegrip van weeshulpmiddelen die gericht zijn op kleine patiëntenpopulaties. Ik zou me richten op het verbeteren van de voorspelbaarheid en kijken naar de noodzaak om de kosten en administratieve lasten te verminderen, met name voor kmo's.

Zoals ik ook heb uiteengezet in mijn antwoord op vraag 3, zal ik, als mijn kandidatuur succesvol is, als een van mijn topprioriteiten een ambitieuze biotechwetgeving voorstellen, gekoppeld aan een bredere strategie voor Europese biowetenschappen om de biotechnologiesector van de EU opnieuw als wereldleider te positioneren, mede voortbouwend op de aanbevelingen van professor Draghi. De toekomstige biotechwetgeving zou een impuls geven aan onderzoek en innovatie via het stimuleren van investeringen in strategische gebieden, zoals klinische ontwikkeling en nieuwe productietechnologieën, onder meer voor biologische geneesmiddelen. Er zou kunnen worden nagegaan hoe bio-innovatieve bedrijven in het algemeen kunnen worden geholpen, maar ook hoe de

regelgevingsprocedures in bepaalde sectoren, waaronder natuurlijk de gezondheidssector, verder kunnen worden vereenvoudigd. Een ander gebied om te onderzoeken is de toegang tot AI en big data, en de ontwikkeling van vaardigheden. We moeten bijzondere aandacht besteden aan kmo's, start-ups en spin-offs, die belangrijke aanjagers zijn van innovatie op het gebied van biotechnologie, maar in Europa vaak moeite hebben om op te schalen en de overstap van de onderzoeks- naar de productfase te maken.

Om onze gezondheidszorgsector te beschermen, waar een cyberaanval een kwestie van leven of dood kan zijn, zal ik met prioriteit binnen de eerste honderd dagen van het mandaat samen met de uitvoerend vicevoorzitter voor Technologische Soevereiniteit, Veiligheid en Democratie werken aan een Europees actieplan inzake de cyberbeveiliging van ziekenhuizen en zorgaanbieders. Gezondheidsstelsels zijn steeds vaker het doelwit van cybercriminelen en ransomware-bendes. Een op de twaalf cyberaanvallen is gericht tegen ziekenhuizen en zorgaanbieders, waarbij 54 % van de incidenten veroorzaakt wordt door ransomware en 30 % gericht is op patiëntgegevens. De gevolgen van een aanval op de gezondheidsstelsels zijn zeer ernstig – zulke aanvallen kunnen het vermogen van ziekenhuizen om zorg te verlenen verstoren en gevoelige persoonlijke gezondheidsgegevens in gevaar brengen. Het actieplan zal voortbouwen op het bestaande cyberbeveiligingskader om de cyberweerbaarheid in ziekenhuizen en zorginstellingen te bevorderen. Autoriteiten op alle niveaus en het bedrijfsleven zullen moeten samenwerken om de opsporing van bedreigingen, de paraatheid, de afschrikking en de crisisrespons te verbeteren.

Tot slot vormen de werkzaamheden van het Parlement om ervoor te zorgen dat de onderhandelingen over de verordening betreffende de Europese ruimte voor gezondheidsgegevens (EHDS, European Health Data Space) eerder dit jaar met succes werden afgerond, een uitstekende springplank voor toekomstige werkzaamheden. De EHDS is een essentieel onderdeel van de Europese gezondheidsunie dat het gebruik van geavanceerde technologieën, waaronder artificiële intelligentie, ten behoeve van patiënten, gezondheidswerkers, universiteiten en het bedrijfsleven zal vergemakkelijken, en tegelijkertijd de privacy van patiënten zo goed mogelijk zal beschermen. Nu is het tijd om deze verordening volledig uit te voeren in de praktijk. Als mijn kandidatuur succesvol is, zal ik mij richten op de uitvoering van de acties die onder de bevoegdheid van de Commissie vallen, op basis van het tijdschema in de verordening, met inbegrip van de nodige normen en richtsnoeren, en op het waarborgen van de ontwikkeling van veilige en robuuste digitale EU-infrastructuren om de grensoverschrijdende toegang tot gezondheidsgegevens en het veilige gebruik van gezondheidsgegevens voor onderzoek en beleidsvorming te vergemakkelijken. Ik zou mij bijzonder inzetten om dit belangrijke initiatief naar de uitvoeringsfase te brengen.

Vragen van de Subcommissie volksgezondheid

10. Hoe gaat u zich inzetten voor preventieve gezondheid als een van de belangrijkste beleidsterreinen en hoe zorgt u daarbij voor een alomvattende aanpak van gezondheidsbevordering en ziektepreventie gedurende de hele levensloop? In dit verband heeft de vorige Commissie diverse voorstellen in het kader van het kankerbestrijdingsplan beloofd, maar niet ingediend. Verbindt u zich ertoe de ontbrekende maatregelen en doelstellingen van dit plan te verwezenlijken, waaronder een herziening van de tabakswetgeving (onder meer om nieuwe producten zoals vapes aan te pakken), voorstellen voor etikettering en gezondheidswaarschuwingen op alcoholische dranken? Kunt u ons informeren over de belangrijkste aspecten die u gaat inbrengen met het oog op een gemeenschappelijke aanpak van andere niet-overdraagbare ziekten? Blijft u zich richten op het stimuleren van immunisatie en vaccinatie als belangrijkste onderdelen van deze inspanning? Kunt u, naast de in uw opdrachtbrief genoemde maatregelen, nader ingaan op andere op preventie gerichte maatregelen die u wilt nemen met betrekking tot geestelijke gezondheid en de uitvoering van de strategie voor geestelijke gezondheid? Verbindt u zich ertoe de verordening medische hulpmiddelen te herzien en hoe gaat u zorgen voor betaalbaarheid, beschikbaarheid en veiligheid, en preventie van tekorten?

Niet-overdraagbare ziekten vertegenwoordigen momenteel bijna 80 % van de ziektelast in de EU en zijn tevens de belangrijkste doodsoorzaak in de EU. Deze zeer zorgwekkende cijfers zullen naar verwachting verder stijgen als gevolg van de demografische patronen in de EU, die zich kenmerkt door een snel vergrijzende bevolking. Deze ziekten, die verantwoordelijk zijn voor het grootste deel van de kosten van de gezondheidszorg in de OESO-landen, verminderen de levenskwaliteit van mensen, beïnvloeden de levensverwachting, vergroten de sociale en economische ongelijkheid en hebben grote gevolgen voor de gezondheidszorgstelsels en economieën van de lidstaten.

Het Europees Parlement heeft hier bijzondere aandacht aan besteed. Ik ben het er volledig mee eens dat preventie de meest doeltreffende manier is om de incidentie van niet-overdraagbare ziekten om te buigen en de duurzaamheid van onze gezondheidsstelsels op lange termijn te waarborgen. In verschillende gevallen spelen vaak dezelfde gezondheidsdeterminanten (bijvoorbeeld lichaamsbeweging of voeding) en risicofactoren (bijvoorbeeld

tabaksgebruik of schadelijk alcoholgebruik) een rol. Als ik tot commissaris word benoemd, zal ik daarom de specifieke uitdagingen van deze ziekten aanpakken met een horizontale aanpak van levenslange preventie, voortbouwend op bestaande acties op het gebied van gezondheidsbevordering en ziektepreventie. Deze transversale aanpak is de meest doeltreffende manier om efficiënte en duurzame volksgezondheidsmaatregelen te bevorderen.

De aanpak van hart- en vaatziekten moet een belangrijk onderdeel van deze transversale aanpak zijn. Hart- en vaatziekten zijn de belangrijkste doodsoorzaak en de belangrijkste factor voor gezondheidsproblemen en handicaps in de EU: hart- en vaatziekten en kanker veroorzaken samen meer dan de helft van de vroegtijdige sterfgevallen in Europa. Als commissaris zal ik trachten voort te bouwen op bestaande samenwerkingsinitiatieven met de lidstaten, zoals de gezamenlijke acties op het gebied van hart- en vaatziekten en diabetes, en verder onderzoek laten doen naar de verbanden met gezondheidsdeterminanten, risicofactoren en chronische aandoeningen zoals obesitas. Bijzondere aandacht kan uitgaan naar het verbeteren van de preventie en vroegtijdige opsporing van hart- en vaatziekten. Daartoe zou het benutten van het volledige potentieel van digitale gezondheidsoplossingen, waaronder AI, ertoe bijdragen dat patiënten in de EU kunnen profiteren van de nieuwste technologie op het gebied van precisiediagnostiek en -behandeling.

Binnen dit kader zal ik, als mijn kandidatuur wordt aanvaard, vaart zetten achter de uitvoering van het Europees kankerbestrijdingsplan. De bestrijding van kanker blijft een van de grootste uitdagingen van onze tijd, zoals het Europees Parlement opnieuw heeft benadrukt in zijn resolutie van 2022. Tot op heden is meer dan 90 % van de acties in het kankerbestrijdingsplan uitgevoerd of nog aan de gang. Maar we moeten samen met u, met de lidstaten en met de belanghebbenden doorgaan met de uitvoering van het plan en de zeer ambitieuze maatregelen die het omvat. De 5e editie van de Europese code tegen kanker moet volgend jaar worden afgerond, zodat mensen hun individuele risico van kanker kunnen verminderen. Een andere stap is het EU-netwerk van alomvattende kankercentra, dat tegen 2028 honderd multidisciplinaire structuren zal verbinden die zich bezighouden met alle aspecten van kankerzorg, onderzoek en gespecialiseerde medische opleidingen. Bovendien is het de bedoeling dat tussen 2026 en 2028 richtsnoeren en kwaliteitsborgingsregelingen voor longkanker-, prostaatkanker- en maagkankerzorg worden gepubliceerd om de lidstaten te ondersteunen bij de toepassing van nieuwe screeningmethoden, waardoor vroegtijdige opsporing mogelijk wordt die levens kan redden.

Als ik tot commissaris word benoemd, zou een herziening van de wetgeving ter bestrijding van tabaksgebruik, op basis van de lopende evaluatie en met de steun die het Europees Parlement in 2022 heeft uitgesproken, deel uitmaken van mijn werkzaamheden om een alomvattende aanpak van gezondheidsbevordering en ziektepreventie te bevorderen. Een van de aandachtspunten voor de lopende evaluatie betreft het gebruik van nieuwe tabaks- en aanverwante producten, zoals elektronische sigaretten, en nicotineverslaving. Dit is essentieel om kinderen, jongeren en burgers in het algemeen beter te beschermen tegen de negatieve gevolgen van deze producten. Ik ben ook van plan steun te verlenen aan de uitvoering van de voorgestelde aanbeveling over rook- en aerosolenvrije omgevingen, zodra deze door de Raad is aangenomen. Meer in het algemeen ben ik van mening dat we moeten nadenken over manieren om het narratief ten aanzien van de risicofactoren, waaronder alcohol, en de economische gezondheidsdeterminanten te veranderen. Sociale attitudes kunnen een belangrijke aanjager van verandering zijn.

Vaccinatie is een van de meest doeltreffende en kostenefficiënte preventiemaatregelen. Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Unie maatregelen nemen om misinformatie en vaccinscepticisme tegen te gaan, de vaccinatiegraad in de lidstaten te monitoren, vaccinatiecampagnes te ondersteunen en de lidstaten te helpen mogelijke uitbraken van ziekten te bestrijden. Ik zal nagaan hoe de lidstaten structurele belemmeringen voor vaccinatie kunnen aanpakken, zoals verlaging van de kosten en verbetering van de toegang tot vaccins, het aanpakken van administratieve belemmeringen en het bevorderen van het gebruik van elektronische registers. Zo zal de onlangs aangenomen aanbeveling van de Raad over kanker die door vaccinatie kan worden voorkomen de lidstaten helpen het gebruik van vaccins tegen menselijke papillomavirussen bij meisjes en jongens en hepatitis B-virus bij getroffen bevolkingsgroepen te stimuleren. De uitvoering van de aanbeveling zou een echt verschil maken.

Als mijn kandidatuur wordt aanvaard, zal ik ook doorgaan met de werkzaamheden op het gebied van geestelijke gezondheid, een gebied dat voor onze burgers van groot belang is. Al vóór de COVID-19-pandemie werd ongeveer een op de zes mensen in de EU getroffen door geestelijke gezondheidsproblemen, wat kosten van 600 miljard euro met zich meebracht, ofwel meer dan 4 % van ons bbp. Het Europees Parlement heeft erkend dat een betere geestelijke gezondheid zowel een sociale als een economische noodzaak is, en ik ben van plan werk te maken van de maatregelen die zijn uiteengezet in de mededeling uit 2023 over een alomvattende aanpak van geestelijke gezondheid. De uitvoering van de 20 vlaggenschipinitiatieven is gaande of reeds voltooid, maar we moeten met de lidstaten en belanghebbenden blijven samenwerken. Bij de alomvattende aanpak van geestelijke gezondheid

wordt al veel aandacht besteed aan kinderen en jongeren, die in toenemende mate worden getroffen door psychische stoornissen. Zo had in 2021 een op de vijf adolescenten een psychische aandoening. De digitale transitie brengt uiteraard enorme voordelen met zich mee, maar we kunnen niet blind zijn voor de nadelen ervan. We hebben een veiligere en gezondere digitale ruimte voor kinderen nodig om de risico's van buitensporige online-aanwezigheid en een buitensporig gebruik van sociale media, de toegang tot illegale of ongeschikte inhoud en cyberpesten aan te pakken. In de politieke beleidslijnen werd hier bijzondere aandacht aan besteed. Ik zal in samenwerking met de uitvoerend vicevoorzitter voor Technologische Soevereiniteit, Veiligheid en Democratie, de commissaris voor Gelijkheid en de commissaris voor Intergenerationele Rechtvaardigheid, Jeugd, Cultuur en Sport een EU-breed onderzoek leiden naar de bredere impact van sociale media op het welzijn van mensen, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren. We hebben een sterke empirische basis nodig als basis voor een debat; zo wordt er al gewerkt aan een preventietoolkit voor kinderen die de impact van schermtijd en sociale media in kaart zal brengen en zal aanpakken.

Zoals uiteengezet in mijn antwoorden op de vragen 9 en 3 zou ik als commissaris prioriteit geven aan de lopende evaluatie van het regelgevingskader voor medische hulpmiddelen en mogelijke wetswijzigingen overwegen om ervoor te zorgen dat het kader innovatie en de beschikbaarheid van hulpmiddelen ondersteunt om hoogwaardige patiëntenzorg, ook voor kinderen, te waarborgen. In dit verband zou ik kijken naar de noodzaak om de kosten en administratieve lasten te verminderen, met name voor kmo's.